

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Marci Valerij Martialis Epigram. lib. xiiij. diligenter emendati

Martialis, Marcus Valerius

Lugduni, 1518

Liber tertius

[urn:nbn:de:bsz:31-33175](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-33175)

EPIG.
M.V. MARTIALIS LIBER TERTIVS:

Ad Lectorem de Libro Gallicano.

OC tibi quicquid id est, longinquissim
tit ab oris
Gallia Romanae nomine dicta toga.
Hunc legis, & laudas librum fortasse
priorem.

Illa, uel hæc mea sunt, quæ meliora putas.
Plus sane placeat, domina qui natus in urbe est.
Debet enim Gallum uincere, uerna liber?

Ad Librum suum.

Cuius uis fieri libelle munus?
Festina tibi uindicem parare,
Ne nigram cito raptus in culinam
Cordillas madida tegas papyro,
Vel turis, piperisq; sis cucullus,
Faustini fugis in sinum? sapisti.
Cedro nunc licet ambules perunctus,
Et frontes gemino decens honore
Pictis luxurteris umbilicis.
Et te purpura delicata uelet,
Et cocco rubeat superbus index,
Illo uindice ne Probum timeto.

In Mulierem deformem.

Formosam faciem nigro medicamine uelas,
Sed non formoso corpore ledis aquas.
Ipsam crede Deam uerbis tibi dicere nostris,
Aut aperi faciem, uel tunicata laua.

Ad Librum suum.

Roman uade liber, si ueneris unde, requiret.
Aemiliae dices de regione uis.

LIBER. III.

Si quibus in terris, qua sumus in urbe, rogabis,

Corneli referas me licet esse foro.

Cur absim, quæret, breuiter tu multa fatere,

Non poterat uana tedia ferre togæ,

Quando uenit, dicet, tu respondeo, poeta

Exierat, ueniet, cum citharædus erit.

Ad Eundem.

Vis commendari sine me cursurus in urbem

Parue liber multis, an satis unus erit?

Vnus erit (mibi crede) satis, cui non eris hospes

Iulius, assiduum nomen in ore meo.

Protinus hunc adeas, primiꝫ in limine testæ,

Quos tenuit Daphnis, nunc tenet ille lares.

Est illi coniunx, quæ te manibusq; sinuq;

Excipiet, uel si puluerulentus eas.

Hos tu seu pariter, siue hanc, illum ue priorem

Videris, hoc dices, Marcus auere iubet.

Hoc satis est, alios commendet epistola peccat,

Qui commendandum se putat esse suis.

Ad Marcellinum.

Lux tibi post idus numeratur tertia maias

Marcelline tuis bis celebranda sacris,

Imputat æthereos ortus hæc prima parenti,

Libat florenteis, hæc tibi prima genas.

Magna licet dederit iucundæ munera uitæ,

Plus nunquam patri præstitit illa dies.

De Sportula.

Centum miselli iam ualete quadrantes.

Antambulonis congiarium lassæ,

Quos diuidebat balneator elixus.

Quid cogitatis o fames amicorum?

Regis superbi sportulæ recesserunt.

Nihil stropharum est, iam salarium dandum est.

EPIG.

In Quintum.

Thaida Quintus amat, quā Thaida? Thaida luscā.
Vnum oculum Thais non habet, ille duos.

In Cinnam.

Versiculos in me narratur scribere Cinna.
Non scribit, cuius carmina nemo legit.

In Philomusum.

Constituit Philomuse pater tibi milia bina
Menstrua, per quos omnes praestitit illa dies.
Luxuriam premeret cum crastina semper egestas
Et tuitus essent danda diurna tuis.
Idem te moriens heredem ex asse reliquit.
Exheredauit te Philomuse pater.

Ad Quintum.

Si tua nec Thais, nec luscā est Quinte puella,
Cur in te factum distichon esse putas?
Sed simile est aliquid, pro Laide Thaida dixi,
Dic mihi, quid simile est Thais, et Hermione?
Tu tamen es Quintus, mutemus nomen amantis.
Si non uult Quintus Thaida, Sextus amet.

In Fabulum.

Vnguentum fateor bonum dedisti.
Conuiuio here, sed nihil scidisti.
Res salsa est bene olere, et esurire.
Qui non coenat, et ungitur Fabulle,
Hic uero mihi mortuus uidetur.

In Nēuam.

Dum non uis leporem, dum nō uis carpere mullum,
Et plusquam patri Nēuia parcis apro.
Accusas, rumpisquē coquum, tanquam omnia cruda,
Attulerit, nunquam sic ego crudus ero.

De Tutio.

LIB. III.

Romam petebat esuritor Tutius.

Profectus ex Hispania.

Occurrit illi sportularum Fabula,

A ponte redijt Miluio.

De Codro.

Plus credit nemo, quam tota Codrus in urbe,

Cum sit tam pauper, quomodo cecus amat?

In Cerdonem.

Das gladiatores sutorum regule cerdo,

Quodq; tibi tribuit subula, sicca rapit.

Ebrius es, nec enim faceres id sobrius unquam,

Vt uelles corio ludere cerdo tuo.

Lufisti satis est, sed te (mibi crede) memento

Nunc in pellicula cerdo tenere tua.

In Sabidium.

Circumlata diu mensis scriblita secundis

V rebat nimio seua calore manus.

Sed magis ardebat Sabidi gula, protinus ergo

Sufflauit buccis, terq; quaterq; suis.

Illa quidem tepuit, digitoq; admittere uisa est,

Sed nemo potuit tangere, merda fuit.

In Maximum.

Perfrixisse tuas quæsta est præfatio fauces,

Cum te excusaris Maxime, quid recitas?

De Vipera in ore ursæ.

Proxima centenis ostenditur ursæ columnis,

Exornant pictæ qua Platanona fera.

Huius dum patulos alludens tentat hiatus

Pulcher Hylas, teneram mersit in ora manum.

Vipera, sed cæco scelerata latebat in ore,

Viuebatq; anima deteriore fera.

Non sensit puer esse dolos, nisi dente recepto

EPIG.

Dum perit, o facinus ausa quod urfa fuit?

De Canio.

Dic musa quid agat Canius meus Ruffus?

Vtrum ne chartis tradit ille uicturis

Legenda temporum acta Claudianorum?

An quæ Neroni falsus astruit scriptor?

An æmulatur improbi iocos Phædri?

Lasciuus elegis, an seuerus herois?

An in cothurnis horridus Sophocleis?

An ociosus in schola poetarum,

Lepore tinctos attico sales narrat?

Hinc si recessit, porticum terit templi?

An spatia carpit lentus argonautarum?

An delicatæ sole rursus Europæ

Inter tepenteis post meridiem buxos

Sedet, ambulat ne liber acribus curis?

Iti ne thermis, an lauatur Agrippæ,

An impudici balneo Tigillini?

An rure Tulli fruitur, atq; Lucani?

An Pollionis dulce currit ad Quartum?

An æstuantem iam profectus ad Baias

Piger Lucrino nauiculatur in stagno?

Vis scire quid agat Canius tuus? rideb.

In crudelem dominum.

Proscriptum famulus seruauit fronte notatus,

Non fuit hæc domini uita, sed inuidia.

Ad Cassianum.

Sirenas hilarem nauigantium poenam,

Blandasq; mortes, gaudiumq; crudele,

Quas nemo quondam deserebat auditas,

Fallax Vlysses dicitur reliquisse.

Non miror, illud Cassiane mirarer,

LIB. III.

Si fabulantem Canium reliquisset.

Ad Diadumenum.

Quod spirat tenera malum, mordente puella,

Quod de corycio quæ uenit aura croco.

Vinea quod primis floret, cum cana, racemis,

Gramina quod redolent, quæ modo carpsit ovis.

Quod myrtus, quod messor Arabs, quæ succina trita,

Pallidus eo ture quod ignis olet.

Gleba quod æstiuo leuiter cum spargitur imbre,

Quod madidas nardo sparsa corona comas

Hoc tua sæua puer Diadumene basia fragrant.

Quid, si tota dares illa sine inuidia?

In. M. Antonium

Par scelus admisit pharæus Antonius armis.

Abscidit uultus ensis uterq; sacros.

Illud, laurigeros ageres cum læta triumphos,

Hoc tibi Roma caput, cum loquereris, erat.

Antoni tamen est peior quam causa Photini.

Hic facinus domino præstitit, ille sibi.

De Pigris nautis.

Cessatis pueri, nihilq; nostis

Veterno, resinaq; pigriores.

Quorum per uada tarda nauigantes

Lentos figitis ad celeuma remos.

Tam prono Phaetonte sudat Aethon,

Exarsitq; dies, et hora lassos

Interiungit equos meridiana.

At uos tam placidas uagi per undas,

Tuta luditis otium carinae.

Non nautas puto uos, sed argonautas.

Ad Matronas.

Huc est usque tibi scriptus Matrona libellus.

EPIG.

Cui sunt scripta rogas interiora? mihi.
 Gymnasium, thermæ, stadium est, hac parte, recede,
 Exuimur, nudos parte uidere uiros.
 Hic iam deposito post uina, rosas q̄s pudore
 Quid dicat, nescit saucia Terpsichore.
 Schemate nec dubio, sed aperte nominat illam,
 Quam recipit sexto mense, superba Venus.
 Custodem medio statuit quam uillicus horto,
 O pposita spectat quam proba uirgo manu.
 Si bene te noui, longum iam bassa libellum
 Ponebas, totum nunc studiosa legis.

Ad Cosconium.

Omnia quod scribis castis epigrammata uerbis,
 Inq̄s tuis nulla est mentula carminibus.
 Admiror, laudo, nihil est te sanctius uno.
 At mea luxuria pagina nulla uadat.
 Hæc igitur iuuenes nequam, facilesq̄s puellæ,
 Hæc senior, sed quem torquet amica legat.
 At tua Cosconi uenerandaq̄s, sancta q̄s uerba
 A pueris debent, uirginibusq̄s legi.

Ad Ceruinum.

Mœchus es Aufidie, quid uir Ceruine fuisti.
 Rivalis fuerat, qui tuus, ille uir est.
 Cur aliena placet tibi, quæ tua non placet uxor?
 Nunquid securus non potes arrigere?

In Neuiolum.

Mentula cum doleat puero, tibi Neuole culus.
 Non sum diuinus, sed scio, quid facias?

Ad Laufellam.

Vis futui, nec uis mecum Laufella lauari,
 Nescio quod magnum, suspicor esse nefas.
 A ut tibi pannosæ pendent à pectore mammæ

Aut sulcos

LIBER. III.

Aut sulcos uteri prodere nuda times.
Aut infinito lacerum patet inguen hiatus,
Aut aliquid cunni prominet ore tui.
Sed nihil est horum, credo pulcherrima nuda es.
Si uerum est, uitium peius habes, fatua es.

In Phœbum.

Dormis cum pueris mutonitatis,
Et non stat tibi Phœbe, quod stat illis?
Quid uis me rogo Phœbe suspicari?
Mollem credere te uirum uolebam,
Sed rumor negat esse te cinadum.

In Gargilianum.

Psilothro faciemq; lauas, & dropace caluam;
Nunquid tonsorem Gargiliane times?
Quid faciem tingis? nam certe non potes illos
Refina, Veneto nec refecare luto.
Desine (si pudor est) miseram traducere caluam;
Hoc fieri cunno Gargiliane solet.

In Lupercum.

Stare Luperce tibi iam pridem mentula desit,
Luctaris demens, tu tamen arrigere.
Sed nihil eruce faciunt, bulbiq; salaces,
Improba nec prosunt iam satureia tibi.
Cæpisti puras opibus corrumpere buccas,
Sic quoq; non uinit sollicitata Venus.
Mirari satis hoc quisquam, uel credere possit?
Quæ non stat, magno stare Luperce tibi.

In Bassum.

Arrigis ad uetulas, fastidis Basse puellas,
Nec formosa tibi, sed moritura placet.
Hic (rogo) nō furor est, non est hæc mentula demens?
Cum possis Hecubam, non potes Andromachen.

EPIG.

In Baticum.

Nec nullus, nec te delectat Baticæ turdus,
 Nec lepus est unquam, nec tibi gratus aper.
 Nec te liba iuuant, nec sectæ quadra placentæ.
 Nec Libye mittit, nec tibi Phasis aues.
 Caparin, & putri cepas alece natantes,
 Et pulpam dubio de petasone uoras,
 Teq; iuuant gerres, & pelle melandria cana,
 Resinata bibis uina, salerna fugis.
 Nescio quod stomachi uitium secretius esse
 Suspicio, ut quid enim Baticæ saprophagis?

Ad Paulinum.

Minxisti currente semel Pauline carina.
 Meiere uis iterum, iam Palinurus eris.

Ad Sertorium.

Rem peragit nullam Sertorius, inchoat omneis.
 Hunc ego cum futuit, non puto perficere.

Ad Apicium.

De nullo quereris, nulli maledicis Apici,
 Rumor ait linguæ te tamen esse male.

In Baticum.

Quid cum foemineo tibi Baticæ galle baratro?
 Hæc debet modios lambere lingua uiros.
 Abscissa est quare samia tibi mentula testa?
 Si tibi tam gratus Baticæ cunnus erat?
 Castradum caput est, nam sis licet inguine gallus,
 Sacra tamen Cybeles decipis, ore uires.

In Foilum.

Conuiuia quisquis Foili potest esse,
 Sūmenianas coenet inter uxores,
 Curtaq; Leda sobrius bibat testa.
 Hoc esse lenius, puriusq; contendo.

L I B E R . III .

Iacet occupato galba natus in lecto,
 Cubitis trudit hinc, & inde conuiuas
 Effultus ostro, sericisq; puluinis.
 Stat exoletus, suggeritq; ructanti
 Pinnae rubenteis, cuspidisq; lentisci.
 Et aestuanti tenuē uentilat frigus
 Supina praefino concubina flabello,
 Fugatq; muscas myrtea puer uirga.
 Percurrit agili corpus arte tractatrix,
 Manumq; doctam spargit omnibus membris.
 Digni crepantis signa nouit eunuchus,
 Et delicatae suscitator urine
 Domini bibentis ebrium regit pennam,
 At ipse retro flexus ad pedum turbam
 Inter catellas anserum exta lambentes
 Partitur apri glandulas palaestritis,
 Et concubino turturum nates donat,
 Ligurumq; nobis saxa cum ministrantur,
 Vel cocta fumis musta massilianis,
 Opimianum morionibus nectar
 Crystallinisq; myrrhinisq; propinat.
 Et cosmianis ipse fusus ampullis
 Non erubescit murice aureo nobis
 Diuidere mæchæ pauperis capillare.
 Septunce multo deinde perditus stertit,
 Nos acubamus, & silentium ronchis
 Praestare iussi nutibus propinamus,
 Hos malchionis patimur improbi fastus.
 Nec uindicare te Ruffe possumus, fellat.
 In Coelitem.
 Vt faciam breuiora mones epigrammata Coeles,
 Fac mihi quod Chione, non potui breuius.

EPIG.

In Tongilionem.

Quid narrat tua mœcha? non puellam
Dixi tongilion, quid ergo? linguam.

Ad Maritum.

Quis tibi persuasit nareis abscindere mœcho?
Non hac peccatum est parte marite tibi.
Stulte quid egisti? nihil hic tua perdidit uxor,
Cum sit salua tibi mentula Deiphobi.

Ad Castam matronam.

Ne legeres partem lasciu casta libelli,
Prædixi, & monui, tu tamen ecce legis.
Sed si Panniculum, si spectas casta latinum,
Non sunt hæc minis improbiora, lege.

In Chionem.

Narrat te rumor Chione nunquam esse fututam,
Atq; nihil cunno purius esse tuo.
Tecta tamen non hac, qua debes, parte lauaris,
Si pudor est, transfer subligar in faciem.

In Fratres fellatores.

Sunt gemini fratres, diuersa sed inguina lingunt,
Dicite dissimiles sint magis, an similes?

Ad Phœbum.

Vtere lactucis, & mollibus utere maluis,
Nam faciem durum Phœbe cacantis habes.

De Galla.

Vult, non uult dare Galla mihi, nec dicere possum,
Quod uult, & non uult, quid sibi Galla uelit.

De Misfitio.

Cum peteret patriæ Misfitius arua Rauennæ,
Semiuiro Cybeles cum grege iunxit iter.
Huic comes hærebat domini fugitiuus Achillas,
Insignis forma, nequitiaq; puer.

LIB. III.

Hoc steriles sensere uiri, qua parte cubaret,
 Querunt, sed tacitos sensit & ille dolos.

Mentitur, credunt. somni post uina petuntur.
 Continuo ferrum noxia turba rapit,

Exciduntq; senem, sponda qui parte iacebat,
 Namq; puer pluteo uindice tutus erat.

Suppositam (fama est) quondam p uirgine cernā,
 At nunc pro puero mentula supposita est.

Ad Gallum.

Vt patiar mœchum, rogat uxor Galle, sed unum

Huc ego, non oculos eruo Galle duos.

In Vetustinam.

Cum tibi trecenti consules Vetustina,

Et tres capilli, quatuor ue sint dentes.

Pectus cicadae, crusculumq; formicae.

Rugosiore cum geras stola frontem,

Et aranearum cassibus pares mammas.

Cum comparata rictibus tuis ora

Niliacus habeat crocodilus angusta,

Meliusq; ranae garriant rauennates.

Et Adriaticus dulcius culex cantet,

Videasq; quantum noctua uidet mane

Et illud oleas, quod uiri capellarum,

Et anatis habeas uropygium macrae,

Senemq; cynicum uincat offeus cunnus,

Cum te lucerna balneator extincta

Admitiat inter bustuarias mœchas,

Cum bruma mensem fit tibi per augustum,

Regelare, nec te pestilentia possit,

Gaudes ducentas nuptum ire post mortes,

Virumq; demens cineribus tuis quæris

Prurire, quid si sarrire uelit saxum?

EPIG.

Quis coniugem? quis te uocabit uxorem?
 Philomelus auiam, quam uocauerit nuper?
 Quod si cadauer exigis tuum scalpi,
 Sternatur Acoride triclinio lectus,
 Thalassionem qui tuum dicet solus,
 Vstorq; tædas præferat nouæ nuptæ.
 Intrare in istum sola fax potest cunnum.

In Ruffum.

Esse negas coctum leporem, poscisq; flagella,
 Mauis Ruffe coquum scindere, quam leporem.

In Neuolum.

Nunquam dicis aue, sed reddis Neuole semper,
 Quod prior & Curius dicere sæpe solet.
 Cur hoc expectas à me, rogo, Neuole dicas?
 Nam puto nec melior Neuole, nec prior es.
 Præmia laudato tribuit mihi Cæsar uterq;
 Natorumq; dedit iura paterna trium.
 Ore legor multo, notumq; per oppida nomen
 Non expectato dat mihi fama rogo.
 Est & in hoc aliquid, uidit me Roma tribunum,
 Et sedeo, qua te suscitât Oceanus,
 Quot mihi Cæsareo facti sunt munere ciues,
 Nec famulos totidem suspicor esse tibi,
 Sed pædicaris, sed pulchre Neuole ceues,
 Iam iam sic prior es Neuole, uincis, aue.

In Gargilium.

Lingis, non futuis meam puellam,
 Et garris quasi mæchus, & fututor.
 Si te prehendero Gargili, tacebis.

Ad Ruffum.

Ne legat hunc Chione, mendo tibi Ruffe libellum,
 Carmine læsa meo est, lædere & ipsa potest.

LIB. IIII.

In Sabellum.

Sit culus tibi quam macer, requiris?

Pædicare potes Sabelle culo.

Ad Cerdonem.

Ira sci nostro non debes cerdo libello,

Ars tua, non uita est carmine lesa meo.

Innocuos per mitte sales, cur ludere nobis

Non liceat, licuit si iugulare tibi?

Ad Ruffum.

Cursor em sexta tibi Ruffe remisimus hora,

Carmina quem madidum nostra tulisse reor.

Imbribus immodicis cœlum nam forte ruebat,

Non aliter mitti debuit iste liber.

M. V. MARTIALIS EPIGRAMMA

TON LIBER QVARTVS.

De natali Domitiani.

ÆSARIS alma dies, & luce sacra
cratior illa,

Conscia dictæum qui tulit ida Iouem,

Longa precor, Pylioq; ueni numeros
sior æuo,

Semper & hoc uultu, uel meliore nite.

Hic colat albano tritonida cultus in auro,

Perq; manus tantas plurima quercus eat.

Hic colat ingenti redeuntia secula lustro,

Et quæ Romuleus sacra Terentus habet.

Magna quidem superi petimus, sed debita terris,

Pro tanto quæ sunt improba uota Deo.

De Oratio.

Spectabat modo solus inter omnia